

Hyvinvointialuepäättäjän vaikuttamisen keinot

HVA-päättäjien aamukahviwebinaari

9.9.2025

Auli Väänänen, maa- ja metsätalousministeriö

Hyvinvointialuepäättäjän vaikuttamisen keinot

- **Tehkää valtuustoaloite elinvoimaa, huoltovarmuutta ja hyvinvointia lisäävistä elintarvikehankinnoista.**
 - Valtuustoaloitemalli
- **Asettakaa hyvinvointialuestrategiassa tavoitteet** kotimaisen ruoan sekä lähi- ja luomuruuan osuudelle **ja seuratkaa niiden toteutumista.**
- **Sitoutukaa kotimaisuuden ja vastuullisuuden lisäämiseen** ruokahankinnoissa vastuullisuutta ja ravitsemuslaatua tukevien **hankintakriteereiden avulla.**
- **Varmistakaa riittävät resurssit** elintarvike- ja ruokapalveluhankintojen valmisteluun, jotta hankinnat toteutetaan osaavasti, vastuullisuuskriteereitä hyödyntäen ja paikallisten toimittajien kanssa markkinavuoropuhelua käyden. Muistakaa varata resursseja myös hankintojen seurantaan.

Hankintakriteerit elintarvikkeiden ja ruokapalveluiden vastuulliseen kilpailuttamiseen

Oppaat

- [Opas vastuullisiin elintarvikehankintoihin](#), Motiva 2023
- [Opas vastuullisten ruokapalveluiden hankintaan](#), Maa- ja metsätalousministeriö 2021

Kriteeripankki

- [Kriteeripankki.fi](#) vastuullisen elintarvike- ja ruokapalvelunhankinnan kriteerit, sisältäen myös ravitsemuslaadun kriteerit, Motiva 2024

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

**Vastuullisten
ruokapalveluiden
hankintaopas**

Esimerkkejä vastuullisuusvaatimuksista, jotka ohjaavat kotimaisiin valintoihin

- Antibioottien käyttö tuotantoeläinten lääkinnässä vain sairauksien hoitoon
- Salmonellattomuus
- Sioilla saporot ja broilereilla nokat tallessa – ei ole typistetty
- Rehujen laadulle ja koostumukselle asetettavat vaatimukset
- Puhdas vesi kasvien, tuotantoeläinten ja elintarviketeollisuuden tarpeisiin
- Vähäinen ja vain tarpeeseen perustuva torjunta- ja kasvinsuojeluaineiden käyttö.

Ravitseva ja maistuva ateria edistää ruokailijoiden terveyttä ja toimintakykyä läpi elämän sekä vähentää sairastavuutta ja mm. vajaaravitsemusta.

On tutkittu, että vajaaravitsemus maksaa Suomen terveydenhuollolle yli 600 miljoonaa euroa vuodessa.

Mikrobilääkeresistenssin yhteinen torjunta tärkeää – Suomi edelläkävijä

- Mikrobilääkeresistenssi on lääketieteen ja eläinlääketieteen yhteinen huolenaihe.
- WHO on nostanut lisääntyvän lääkeaineresistenssin keskeiseksi terveydenhoitoa uhkaavaksi tekijäksi.
- Mikrobilääkkeitä on käytetty kotieläintuotannossa infektioiden hoidon ja kontrollin ohella myös kasvunlisäjinä.

- Suomessa mikrobilääkkeiden käyttö on ollut eläinlääkäreiden valvonnassa tiukemmin kuin monissa muissa maissa ja resistenssiriskiin on suhtauduttu vakavasti.
- Suomessa tuotantoeläimille käytetäänkin vähemmän mikrobilääkkeitä kuin muissa Euroopan maissa.

Tavoitteet kotimaisen ruoan sekä lähi- ja luomuruuan osuudelle

- Vastuullisuusvaatimuksia käyttämällä liha- ja maitotuotteiden, perunoiden, viljatuotteiden sekä kananmunien osalta on mahdollista päästä jopa 100%:n kotimaisuusasteeseen.
- Lähiruoalle sopiva tavoite on esimerkiksi 20 %. Pienemmissä maaseutukunnissa osuus voi olla hyvinkin korkea – parhaimmillaan jopa 80 %.
- Luomun käyttöä voi lisätä esimerkiksi Portaat luomuun -järjestelmällä tai asettamalla prosenttitavoitteen.
- Tavoitteita seurataan ostetuista kiloista (kg) ja/tai hankintoihin käytetyistä euroista.

Elintarvikkeiden vastuullisuuskriteerit ja alkuperän seuranta

- Vastuullisuuskriteerit tuovat esille kotimaisen ruuantuotannon vahvuudet ja tiukemmat vastuullisuusvaatimukset mm. elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin suhteen. Ruuan alkuperä kertoo vastuullisuudesta.
- Kriteerit ohjaavat useissa tuoteryhmissä kotimaisiin elintarvikkeisiin.

Tärkeää:

- Seurata hankintoja, jotta ostetut tuotteet täyttävät asetetut vaatimukset. Myös sopimukseen kuuluvien lisätuotteiden seuranta tärkeää.
- Seurata ostettujen tuotteiden pääraaka-aineiden alkuperämaata/kotimaisuusastetta.
- Kiinnittää huomiota elintarvikkeiden alkuperään ja vastuullisuuskriteerien käyttöön myös määriteltäessä ruokapalveluhankinnan elintarvikkeiden ja aterioiden laatuvaatimukset.

Servica saavuttaa lähiruoka- ja kotimaisuusastetavoitteensa vuonna 2025

26.08.2025

Servica on käynnistänyt vuoden 2025 aikana useita itse kilpailutettuja hankintasopimuksia elintarvikkeiden osalta. Servican elintarvikehankintoja seurataan myös osana Kuopion kaupungin hankintaohjelmaa, jossa tavoitteita on asetettu eri tuotekategorioiden kotimaisuusasteelle, sekä muun muassa lähiruokahankinnoille. Vaikka vuonna 2024 emme saavuttaneet tavoitteita lähiruoan osalta, vuoden 2025 tammi-kesäkuun toteumien pohjalta näyttää siltä, että lähiruoan osuus on suunnitelmien mukaisesti lähtenyt nousuun ja tulemme tavoittamaan 10 % tavoitteen lähiruoan osalta vuoden 2025 aikana. Myös muiden seurattavien tuoteryhmien kotimaisuusaste tulee täyttämään tavoitteet.

Lähiruoan ostot ovat lisääntyneet merkittävästi muun muassa uuden hedelmä- ja vihannest tuotteiden kilpailutuksen myötä, jossa toimittajaksi valikoitui Jaakkolan Tukku Ylämyllyltä. Jaakkolan Tukku hankkii kattavasti raaka-aineita Itä-Suomen alueelta, sekä jalostaa ja myy niitä eteenpäin nyt myös Servicalle. Lokakuussa Servica käynnistää yhteistyön Wihuri Oy Metrotukun kanssa. Vaikka tukku sijaitseekin Vantaalla, on myös tukkusopimukselle laadittu tavoitteita kotimaisuuden sekä lähiruoan käytön osalta. Tukun logistiikan kautta itäsuomalaisen elintarviketuottajien tuotteet voivat saavuttaa Servican lisäksi myös muiden Wihuri Oy Metrotukun asiakkaita ympäri Suomen.

- Ollaan kiinnostuneita hankinnoista ja ymmärretään niiden iso merkitys.
- Panostetaan kunnianhimoisiin tavoitteisiin ja hankintaosaamiseen.
- Kehitetään hankintoja yhteistyöllä ja pitkäjänteisesti.
- Seurataan hankintoja ja viestitään tavoitteiden saavuttamisesta.

Suomalaisille on tärkeää syödä kotimaista ruokaa.
Lähiruokaa arvostetaan.

Eläinten hyvinvoinnista huolehtiminen ja
elintarviketuotannon jatkuvuus Suomessa sekä
tuotteiden turvallisuus ovat tärkeimmät syyt valita
suomalaisia tuotteita.

Lisäksi halutaan oikeudenmukainen korvaus työstä
elintarviketuotantoketjun eri toimijoille.

Suomi Syö 2025 –tutkimus

Kiitos

Auli Väänänen

Erityisasiantuntija

Maa- ja metsätalousministeriö

0295 16 2031

auli.vaananen@gov.fi